

26. South Africa's Nationally Determined Contribution (NDC) [Electronic source] // UNFCCC. – 2016. – Access mode : <http://www4.unfccc.int/ndcregistry/PublishedDocuments/South%20Africa%20First/South%20Africa.pdf>.

27. Kok I. Coal Transition in the United States: An historical case study for the project 'Coal Transitions: Research and Dialogue on the Future of Coal' [Electronic source] / I. Kok. – 2017. – Access mode : https://coaltransitions.files.wordpress.com/2016/09/coal_us_v04.pdf.

28. Happaerts S. Rising powers in global climate governance. Negotiating in the New World Order [Electronic source] / S. Happaerts, H. Bruyninckx // Working Paper #124. – 2013. – Access mode : <http://lirias.kuleuven.be/handle/123456789/421635>.

29. Korentschnig G. Die Welt hat Fieber. Wo bleibt der Arzt? [Electronic source] / Gert Korentschnig – Access mode : <https://kurier.at/meinung/die-welt-hat-fieber-wo-bleibt-der-arzt/400341343.3>.

Надійшла до редколегії 16.11.19

O. Shevchenko, PhD (Politics), associate prof.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

STATES AND INTERGOVERNMENTAL ENTITIES AS ACTORS OF GLOBAL CLIMATE CHANGE SETTLEMENT

The fundamental issue of resolving the issue of global climate change is to identify the participants in the climate change management process and the scope of their competences and areas of responsibility. States and intergovernmental entities are one of the leading international actors in tackling global climate change. Until recently, global climate policy has been determined by the largest greenhouse gas emitters in the world: the United States, the EU and China, which remain the world's leading economics and political leaders. However, strong and effective climate policies are also being implemented by the G20. Today, government policy decisions to adapt and mitigate the effects of global climate change are linked, in particular, to the transition to a low carbon economy. On the one hand, it stimulates the economies of the countries to develop and introduce new technologies, to switch to renewable energy sources, stimulates the redistribution of investments and financial flows, creates new jobs, on the other, creates vulnerable groups that can potentially suffer from it. It has been shown that there are more than 20 countries in the world with the experience and political will to declare their readiness to make additional efforts, taking into account the needs of vulnerable parties, as a fastest way to abandon coal in electricity production. It has also been shown that, given the global nature of the climate change problem, the commonalities of the country are being integrated into interstate entities and formed coalitions in order to report to common countries. Communication plays an important role in the implementation of climate policies by countries and intergovernmental entities, as ambitious state climate policies require widespread political and public support, the success of which depends largely on the public's understanding of climate policy decisions.

Keywords: global climate change, states, interstate entities.

Е. Шевченко, канд. полит. наук, доц.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ГОСУДАРСТВА И МЕЖГОСУДАРСТВЕННЫЕ ОБРАЗОВАНИЯ КАК АКТОРЫ УРЕГУЛИРОВАНИЯ ГЛОБАЛЬНЫХ КЛИМАТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ

Принципиальным вопросом решения проблемы глобального изменения климата является определение участников процесса урегулирования изменений климата, объемов их компетенций и сфер ответственности. Одними из ведущих международных акторов преодоления глобальных климатических изменений являются государства и межгосударственные образования. Показано, что до недавнего времени глобальную климатическую политику определяли самые большие эмитенты парниковых газов в мире: США, ЕС и Китай, которые остаются мировыми экономическими и политическими лидерами. Однако мощные и эффективные климатические политики внедряются и странами G20. Сегодня государственные политические решения по адаптации и смягчению последствий глобальных климатических изменений связаны, в частности, с переходом к низкоуглеродной экономике. С одной стороны, это стимулирует экономики стран разрабатывать и внедрять новые технологии, переходить на возобновляемые источники энергии, перераспределять инвестиции и финансовые потоки, создает новые рабочие места, с другой – образуются уязвимые группы, которые могут страдать от этого. Показано, что в мире есть опыт и политическая воля более 20 стран, которые заявили о готовности приложить дополнительные усилия с учетом потребностей уязвимых сторон для скорейшего отказа от использования угля при производстве электроэнергии. Также показано, что, учитывая глобальный характер проблемы изменения климата, с целью осуществления совместных усилий для ее урегулирования страны объединяются в межгосударственные образования и коалиции. Отмечается важная роль коммуникаций в реализации климатических политик странами и межгосударственными образованиями, поскольку амбициозные государственные климатические политики требуют широкой политической и общественной поддержки, успех которых зависит во многом от понимания общественности принятых политических решений по климату.

Ключевые слова: глобальные климатические изменения, государства, межгосударственные образования.

УДК 327.5(045)

Ю. Цирфа, канд. політ. наук, асист.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

КОНСТРУЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ДЕІНТЕГРАЦІЇ СОЦІУМІВ

На основі аналізу сутності процесів інтеграції та дезинтеграції сучасних соціумів досліджено специфіку вибудовування зовнішньополітичної ідентичності держави. Виявлено особливості зовнішньополітичної ідентичності ЄС та формат співвідношення з нею ідентичностей держав-членів цієї організації. У зазначеному ключі визначено можливі варіанти зближення України та цієї наддержавної структури, а також її позицію в межах соціально-політичного простору ЄС. З'ясовано, що виокремлення загальних контурів зовнішньополітичної ідентичності держави має відбуватися на основі звернення до культурного дискурсу, вивчення історії країни та відповідних певним періодам внутрішніх або зовнішніх проблем. Крім того, слід брати до уваги тенденцію до "фрагментації" окремих держав, спричинену етнонаціональними протистоянням усередині соціумів. Відтак доведено, що безпосереднім завданням державного актора у процесі конструювання його зовнішньополітичної ідентичності є формування надійного суспільного підґрунтя цього конструкту та вироблення почуття приналежності індивідів до населення зазначеної держави як соціально-політичного утворення.

Ключові слова: зовнішньополітична ідентичність, держава, соціум, колективна ідентичність, регіоналізація, Європейський Союз.

У сучасному світі паралельно розвиваються дві протилежні, але рівноправні тенденції. З одного боку, ми стаємо свідками нових інтенсивних процесів інтеграції країн, формування глобальних економічних союзів, ви-

будовування наддержавних інституцій управління соціальними й політичними трансформаціями. З іншого – держава дедалі частіше стикається з етнонаціональною дезинтеграцією суспільств і виокремленням трендів

окремішності певних груп, що бажають зберегти свою автентичність і колективну ідентичність у межах визначених державних кордонів. Причому усвідомлення причетності до цих процесів стосується кожного індивіда. З цього приводу У. Бек зауважує: "Новими є не тільки повсякденне життя і дії, які перетнули національно-державні кордони і покрили держави щільною мережею взаємних залежностей та обов'язків; новою є і "неприв'язаність до певного місця" спільноти, праці, капіталу; новими також є усвідомлювані загрози екології та пов'язані з ними арени дій; новим є сприйняття транскультурних "Інших" у власному житті, що не піддається розмежуванню; новим є і рівень циркуляції "глобальної індустрії культури"; новим є і збільшення кількості держав, і могутність транснаціональних акторів, інституцій та договорів; нарешті, новим є розмах економічної концентрації, яка, щоправда, гальмується новою конкуренцією, що не визнає державних кордонів" [2, с. 29].

Іншими словами, сучасні соціальні, політичні й економічні процеси висувують на порядок денний нові питання щодо майбутнього національних держав та, відповідно, їхньої зовнішньополітичної ідентифікації як соціально-політичних конструктів. Наприклад, під час інтеграції держав у межах Європейського Союзу (ЄС, Євросоюз) виникає низка політичних за своєю природою проблем, що виходять, однак, далеко за межі повсякденної політики. Ідея європейської єдності *de facto* суперечить принципам ідентифікації суверенних державних акторів. З одного боку, виявляється, що історія не знала прикладів утворення наддержавних інституцій, що поглинали б окремі держави, формуючи власну зовнішньополітичну ідентичність. З іншого боку, протягом століть саме держави-нації, або національні держави, були єдиною відомою формою втілення інтересів демократичного громадянського суспільства. Отже, ЄС у нинішньому його вигляді сприймається як соціальна структура, проте підміна зовнішньополітичних ідентичностей його держав-членів єдиною наддержавною ідентичністю об'єднання зустрічає суттєвий опір існуючих державних систем. Відтак, унікальність Євросоюзу значною мірою полягає в тому, що зазначена структура постає в ролі наддержавного утворення, що послуговується власною зовнішньополітичною ідентичністю комплементарного типу, яка доповнює зовнішньополітичні ідентичності країн-учасниць, але не підміняє їх [3, с. 5-6].

З огляду на це важливо, що стійкість будь-якої спільноти підтримується не тільки інституційною структурою, а й способом іменування нової соціально-політичної реальності, яка постає в ролі її першооснови. Це в повній мірі стосується і такої організації, як ЄС. Нинішні процеси дезінтеграції Євросоюзу доводять, що на рівні політичних інституцій інтеграційні досягнення європейських держав незначні, а подальший розвиток об'єднання пов'язаний із багатьма суперечностями. Однак ідеологічну експансію поняття "зовнішньополітична ідентичність ЄС" важко поставити під сумнів, що свідчить про успіх "загальноєвропейської ідеї" як центрального концепту, який створює ідентичність нового типу та структурує соціальний простір держав – членів цієї організації.

У контексті формування зовнішньополітичної ідентичності України та зближення останньої з європейськими партнерами вагомим постає питання визначення місця нашої держави в межах соціально-політичного простору ЄС. З огляду на це можна виділити кілька моделей цивілізаційної орієнтації України, що враховують її зовнішньополітичне становище на сучасному етапі.

По-перше, модель проміжних ("лімітрофних") етнокультурних утворень, здатних змінювати орієнтацію і

надавати перевагу то одній, то іншій цивілізації, що формують цивілізаційне "ядро" певного регіону, при цьому зберігаючи своє периферійне положення. Очевидно, що будь-яка зовнішньополітична ідентифікація так чи інакше співвідноситься із цивілізаційною обстановкою в регіоні і корегується можливою перспективою "поглинання" периферійних культур сильнішою "великою традицією" [1, с. 82].

По-друге, модель загального цивілізаційного поля, заснована на визнанні рівних прав за різними цивілізаційними і периферійними утвореннями. Вона забезпечує максимальне збереження самобутності і можливість структурної адаптації народів до процесів регіональної інтеграції. Зазначена модель міжцивілізаційних відносин у "проміжному" геокультурному просторі передбачає виявлення конструктивних принципів взаємодії різних етнонаціональних, конфесійних і соціокультурних груп, у ході якого виникає певний рівень взаєморозуміння і сприйняття "іншого" [1, с. 82]. По суті, формується ідея будівництва полінаціональної, полікультурної спільноти на основі подвійної, а не взаємовиключної, ідентичності (культурно-етнічної та державно-громадянської), що, на нашу думку, є найконструктивнішим і перспективним шляхом конструювання зовнішньополітичної ідентичності України на шляху зближення з ЄС.

На тлі соціальної турбулентності, що нині спостерігається в Україні, та суспільного розмежування населення на основі етнонаціональних суперечностей, які виникають по осі "Схід – Захід", важливим компонентом конструювання зовнішньополітичної ідентичності держави європейського зразка є імплементація державною владою вираженої етнонаціональної політики, що сприяла б вибудовуванню монолітного, проте поліетнічного, багатоконфесійного, мультикультурного суспільства.

Нині процеси глобалізації створюють різноманітні умови й нові канали для взаємодії різних політичних, економічних, культурних систем. Проте зазначені явища залежать від того, яким чином процес глобалізації розвиватиметься надалі, і наскільки в цьому процесі враховуватимуться інтереси провідних країн світу. Головна проблема для будь-якої держави, це очевидно, полягає в тому, щоб вчасно виявити нові світові тренди і скористатися ними, додавши нових якостей власній зовнішньополітичній ідентичності.

На думку В. Шевченка, "досвід світової історії доводить, що прорив до принципово нових форм історичного розвитку відбувається не в найрозвиненішій країні, не в центрі, де наявний суспільно-економічний лад набуває найдосконалішої і закінченої форми, а на узбіччі історії, у відсталіх країнах, де запізниле становлення нового серйозно гальмується через наявність тягаря минулого. Саме в таких країнах відбувається свого роду дострокове загострення властивих епосі суперечностей. Іншими словами, складається ситуація нашарування "історичних епох". Неврегульовані суперечності, що залишилися від колишнього етапу історичного розвитку, не дають можливості відсталій країні в ході реформ перейти на новий, вищий рівень суспільно-економічного розвитку. Тому реформи залишаються незавершеними, незважаючи на величезну потребу в їхньому подальшому проведенні, і кожен крок у цьому напрямі викликає загострення всіх проблем, що накопичилися в країні, – і старих, і нових" [6, с. 63-64]. У цій ситуації цілком логічно припустити, що вибудовування зовнішньополітичної ідентичності України нині напрямом пов'язане не тільки з величезними викликами сучасності, а й із тими історичними суперечностями, що склалися на її теренах протягом попередніх епох. Зважаючи на це, відкриття шляху самостійного історичного розви-

тку для нашої держави напряму залежить і від провідних тенденцій глобалізації світу й нового універсалізму, і від відновлення тих основ державної та соціальної традиції, що вкорінені в історичній пам'яті українства.

Дійсно, вибудовування шкали національних пріоритетів і, відповідно, визначення загальних контурів зовнішньополітичної ідентичності України має відбуватися на основі звернення до дискурсу минулого, вивчення історії нашої держави та відповідних тим чи іншим періодам внутрішніх або зовнішніх "викликів" часу. Однак головним із погляду зовнішньополітичної ідентифікації України залишається питання моделі її розвитку. Стійкі пріоритети ідентичності держави формуються в межах загального соціокультурного поля. Для сучасної України характерні різноспрямовані соціокультурні процеси. Формування єдиної соціокультурної спільноти напряму залежить від вибудовування позитивно забарвленої ідентичності соціуму. Зазначена колективна ідентичність передбачає вироблення широкого консенсусу щодо моделі суспільного розвитку, в основі якої повинні знаходитися загальні культурні орієнтири, логіка культурної єдності в різноманітті. Формування такої ідентичності безпосередньо пов'язане з національно-цивілізаційним вибором держави, а останній, зі свого боку, визначає сутність її зовнішньополітичної ідентичності.

Дебати науковців та провідних світових лідерів щодо визначення ідентичності окремих держав перетворилися на характерну рису нашого часу. На думку С. Хантінгтона, "майже всюди люди задаються питанням про те, що спільного вони мають з іншими співгромадянами і чим вони відрізняються від інших людей? Хто ми такі? До чого ми належимо? Японці ніяк не можуть вирішити, чи належать вони до Азії (через географічне розташування островів, специфічну історію й культуру), чи до Західної цивілізації, з якою їх пов'язують економічне процвітання, демократія і сучасний технічний рівень. Іранців нерідко описують як "народ, який перебуває в пошуках своєї ідентичності"; тими самими пошуками захоплена Південна Африка; а Китай веде "боротьбу за національну ідентичність" із Тайванем, який поглинуло "завдання розкладання і переформатування національної ідентичності" [5, с. 35-36]. Звичайно, необхідно враховувати, що пошуки ідентичності в різних державах мають свої глибинні особливості та специфіку, обумовлені історією, культурою, цивілізаційними характеристиками цих країн. У кожній із них вони визначаються особливими, унікальними обставинами. Водночас перебіг процесів трансформації зовнішньополітичної ідентичності багатьох держав світу наводить на думку про те, що кризи їхньої ідентичності мають загальні причини. Серед таких причин можна виокремити становлення глобальної економіки, стрімкий стрибок у розвитку транспорту та сфери інформаційно-комунікаційних технологій, наростаючу міграцію населення Земної кулі. Усе це надає підстави говорити про "осьовий час" ідентифікаційних процесів, які набули глобального характеру.

Доволі негативним фактором, відтак, постає тенденція до "фрагментації" окремих держав, якою супроводжується процес об'єднання країн світу: накопичення суперечностей і розбіжностей усередині соціумів певних країн призводить до розмивання внутрішньої єдності їхніх суспільств і, відповідно, – до кризи наявної зовнішньополітичної ідентичності. Непрямим ефектом внутрішньої фрагментації окремих держав також може вважатися й дезінтеграція об'єднаної Європи, у межах якої видимі чи приховані ознаки розбіжностей не згладжуються, а множаться, знаходячи своє відображення в націоналістичних ідеологіях та діях.

Важливою для України постає тенденція до посилення "етнічної фрагментації": окремі етнічні групи претендують не просто на збереження своєї культури чи на автономію, а й на відділення від тих держав, з якими їх з'єднують тісні історичні, економічні й культурні зв'язки; розпалюється національно-етнічна ворожнеча, що часто переростає у військові конфлікти. У цьому ключі можна говорити про сплеск "нового регіоналізму" та "нового локалізму", що часто супроводжуються сепаратистськими рухами й відкритим іредентизмом, який наразі спостерігається на Сході України.

Однак у зазначеному контексті варто звернутися до категорії "територія". Нині стабільна, закріплена територія народження індивідів не має того першорядного значення, яке вона мала раніше для формування їхньої соціальної ідентичності. Дійсно, порівняно з недалеким минулим життя не тільки окремих людей, а й цілих поколінь визначалося територією їхнього постійного перебування: держави прагнули вирішувати проблеми, що накопичилися в їхній внутрішній чи зовнішній політиці, за рахунок приєднання територій; в ім'я розширення або збереження "життєвого простору" держав і націй велася локальні, а потім – і світові війни; покоління, які змінювали одне одного, не покидали освоєних століттями територій; міграції великої кількості людей виникали надзвичайно рідко. Однак під впливом дуже багатьох, зокрема інтеграційних чинників, ці тенденції зазнали колосальних цивілізаційних змін.

З погляду сучасної науки про міжнародні відносини, розвиток окремих держав відбувається під дією "детериторіальних" векторів: нині вагомішим є не "простір закріпленого місця", а певний "поточний простір", оскільки дедалі більша кількість людей живе в соціальному просторі, який організований не за національно-територіальним принципом, а за принципом діаспориальної поліетнічності [7, с. 121]. На практиці зазначені твердження доводяться рухом потоків товарів, капіталів, інформації та осіб, що не визнають національно-державних кордонів й обмежень. Трансформація способу життя людства призводить до того, що простір його існування стає тіснішим у світовому масштабі. Дійсно, з одного боку, наявність технічних можливостей значно полегшує перетин цього простору. Засоби транспорту і доставки інформації зменшують кількість часу, що необхідна для вироблення індивідуального сприйняття простору. Однак, з іншого боку, соціальні та культурні відмінності, наявні між окремими народами й націями, не зникають. Оскільки їх виявлення відбувається набагато швидше, ніж в історичній ретроспективі, простір втрачає свою колишню опосередковуючу роль. Отже, колективні ідентичності, що базуються на вираженій територіальній ексклюзії ("ідентичність як острів"), протистоять груповим ідентичностям динамічних, мобільних, відкритих суспільств ("ідентичність на роздоріжжі"), що пов'язують унікальність своїх ідентичностей зі зростаючою модифікацією природної та культурної спадщини у просторі глобалізованого світу [4, с. 162].

Водночас сучасні держави зіштовхуються і з прямою протилежною тенденцією розвитку соціумів: цінності національної державності, сили, могутності, впливу "своєї" держави, "своєї" території ревальвують, зміцнюються; дедалі привабливішими у свідомості людей стають національні, етнічні, культурно-громадянські характеристики; самоідентифікація більшості індивідів сучасного світу не обмежується "територіальною ідентичністю", але зазвичай її не виключає. Саме такі зрушення є прямою передумовою для вибудовування стабільної зовнішньополітичної ідентичності держави. Однак, якщо самоідентифікація етнічної спільноти перед-

бачає загострення багаторічної боротьби за "свою" територію, то держава має регулювати цей процес "низхідним шляхом", налагоджуючи безпосередній діалог з усіма соціальними групами. Адже потужна, часто короткотермінова міграція у просторі не скасовує важливого факту: навіть людина, що постійно змінює своє місце перебування, у певний момент часу знаходиться у визначеній частині простору або переміщується в межах окреслених державних кордонів. З огляду на це безпосереднім завданням державного актора у процесі конструювання його зовнішньополітичної ідентичності є формування надійного суспільного підґрунтя цього конструкту та вироблення почуття приналежності індивідів до населення зазначеної держави як соціально-політичного утворення.

З огляду на це не дивно, що навіть у країнах першого ешелону модернізації чітко простежується тенденція до реставрації історичної пам'яті, державних символів, традицій і культурних особливостей населення. Для багатьох індивідів вони стають невід'ємними рисами індивідуальної та групової ідентичностей, явними гарантами їхньої стійкості. Оскільки нині самоактуалізація етнічних спільнот є одночасно і культурно-історичним тлом, і змістом багатьох соціальних процесів, глобальні виклики стають потужними каталізаторами самовираження етносів, що, відтак, надає явищам, які відбуваються на мікрорівнях, вибухової соціальної енергетики. Проте історія розвитку окремих держав доводить, що процеси самовизначення націй цілком сумісні з визнанням загальнолюдського виміру у становленні прав особистості, моральних законів, міжетнічної толерантності та культурного плюралізму, що розвиваються в наднаціональних спільнотах, якими за своєю сутністю є сучасні держави.

Отже, становлення зовнішньополітичної ідентичності України має спиратися на нову парадигму розвитку, що, з одного боку, чітко вказала б, якими мають бути роль і місце Української держави у світі XXI ст., а з ін-

шого, – була б зрозумілою і близькою всім етнічним групам, які нині формують її населення. В умовах комплексної системної кризи державного розвитку однією з головних умов успішного конструювання зовнішньополітичної ідентичності України є пошук точок зростання – тих сфер, через які можливо забезпечити прискорення розвитку країни. Поряд з високими технологіями й інформаційними ресурсами, такими точками зростання можуть бути економічна, соціальна й політична сфери, котрі нині потребують найістотніших реформ. Проте глобальні світові зміни також вимагають повернення до багатьох одвічних питань: потреби в формуванні єдиної мультикультурної спільноти, колективна ідентичність якої може стати основою для стабілізації зовнішньополітичної ідентичності України та, зрештою, позицій останньої на світовій арені.

Список використаних джерел:

1. Бадмаев В.Н. Национальная идентичность как фактор развития гражданского общества / В.Н. Бадмаев // Вестник Института комплексных исследований аридных территорий. – 2013. – Т. 2, № 2 (27). – С. 79-83.
2. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма – ответы на глобализацию / У. Бек ; пер. с нем. А. Григорьева, В. Седельника ; общ. ред. и послесл. А. Филиппова. – М. : Прогресс-Традиция, 2001.
3. Иноземцев В. Возвращение Европы. Объединенная Европа на пути к лидерству в мировой политике / В. Иноземцев, Е. Кузнецова // МЭ и МО. – 2002. – № 4. – С. 3-14.
4. Пахомов О.С. "Новые кочевники" японского общества / О.С. Пахомов // Этнографическое обозрение. – 2007. – № 2. – С. 158-169.
5. Хантингтон С. Кто мы? Вызовы американской национальной идентичности / С. Хантингтон ; пер. с англ. А. Башкирова. – М. : АСТ; Транзиткнига, 2004.
6. Шевченко В.Н. Процессы глобализации в современном мире и Россия / В.Н. Шевченко // Ценности глобализирующегося мира ; под ред. К.Х. Делокарова. – М. : Scientific Press Ltd., 2002. – С. 42-71.
7. Archer K. Hegemony / Counter-Hegemony: Imagining a New, Post-Nation-State Cartography of Culture in an Age of Globalization / K. Archer, M. M. Bosman, M. M. Amen, E. Schmidt // K. Archer, M. M. Bosman, M. M. Amen, E. Schmidt (eds.) Cultures of Globalization: Coherence, Hybridity, Contestation. – N. Y. : Routledge, 2013. – P. 115-136.

Надійшла до редколегії 20.12.19

I. Tsyryfa, Ph.D. in Political Science, Assistant Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

CONSTRUCTION OF THE FOREIGN POLICY IDENTITY IN THE CONTEXT OF INTEGRATION AND DISINTEGRATION OF SOCIETIES

On the basis of the analysis of the processes of integration and disintegration of modern societies, the specific features of building of the foreign policy identity of the state are investigated. The main features of the foreign policy identity of the EU and the correlation of the identities of its Member States therewith are determined. In this context, possible versions of rapprochement between Ukraine and this superstate structure, as well as the Ukrainian position within the EU's social and political space are identified. Determination of the general contours of the foreign policy identity of the state is established to be based on the cultural discourse, the study of the country's history, and the relevant internal or external problems of a certain historical period. In addition, the trend towards 'fragmentation' of some states caused by ethnonational strife within societies should be taken into account. Thus, the immediate task of the state actor while constructing its foreign policy identity is proved to be the formation of a reliable social foundation of this construct and the development of the sense of belonging of individuals to the population of this state as a social and political entity.

Keywords: foreign policy identity, state, society, collective identity, regionalization, European Union.

Ю. Цырфа, канд. полит. наук, ассист.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

КОНСТРУИРОВАНИЕ ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ В КОНТЕКСТЕ ИНТЕГРАЦИИ И ДЕЗИНТЕГРАЦИИ СОЦИУМОВ

На основе анализа сущности процессов интеграции и дезинтеграции современных социумов исследована специфика выстраивания внешнеполитической идентичности государства. Выявлены особенности внешнеполитической идентичности ЕС и формат соотношения с ней идентичностей государств – членов этой организации. В данном ключе определены возможные варианты сближения Украины и этой надгосударственной структуры, а также ее позиция в рамках социально-политического пространства ЕС. Выяснено, что выделение общих контуров внешнеполитической идентичности государства должно происходить на основе обращения к культурному дискурсу, изучения истории страны и соответствующих определенным периодам внутренних или внешних проблем. Кроме того, следует принимать во внимание тенденцию к "фрагментации" отдельных государств, вызванную этнонациональным противостоянием внутри социумов. Следовательно, доказано, что непосредственным заданием государственного актора в процессе конструирования его внешнеполитической идентичности является формирование надежной общественной основы этого конструкта и выработка чувства принадлежности индивидов к населению данного государства как социально-политического образования.

Ключевые слова: внешнеполитическая идентичность, государство, социум, коллективная идентичность, регионализация, Европейский Союз.